

Onderhandelen met de vijand

Het was als een donderslag bij heldere hemel, toen kolonel Wessels persoonlijk naar de cel van Nelson toe kwam. Ze konden er met z'n tweetjes maar amper in.

‘Mandela, ik wil dat je je spullen pakt.’

‘Waarom?’

‘We gaan je overplaatsen.’

‘Waarheen?’

‘Dat kan ik niet zeggen.’ Zoals altijd hulde de leiding zich in vaagheden. ‘Het is een opdracht uit Pretoria.’

Nelson was ongerust en in de war. Weg van Robbeneiland? Wat had dit te betekenen? Waarom nu plotseling? Kon Wessels niet wat duidelijker zijn?

Hij was een beetje gerust gesteld toen hij zag dat de kolonel naar de cellen van Walter, Raymond en Andrew ging. Kregen zij hetzelfde bevel?

‘Hier heb je een paar kartonnen dozen,’ zei de bewaker opgewekt. ‘Mooi man, eindelijk kan je Robbeneiland verlaten!’ Maar Nelson voelde zich helemaal niet blij.

Meer dan achttien jaar woonde hij nu in deze cel. Dat was een afschuwelijk lange tijd. Maar hoe kon je zonder voorbereiding, zonder afscheid, zonder vooruitzicht, zo maar weg gaan?

Begreep Wessels dan niet dat je na achttien jaar lief en leed te hebben gedeeld, langzaam naar een afscheid toe moest kunnen leven?

Het inpakken van de dozen was een fluitje van een cent. Twee boekenplankjes met boeken en wat mapjes met papieren. Een aantal ingelijste foto's van Winnie en de kinderen. Wat schelpen die hij langs het strand had gevonden, zaden voor in zijn tuin, en een houten beeldje van Mac. In vijf minuten was hij klaar.

‘Dag cel,’ zei hij en hij keek naar de deur vol krasjes. Jarenlang had hij er de dagen op bijgehouden. Toen hij eenmaal papier

mocht gebruiken, hield hij zijn kalender bij in een notitieboekje. Langer had ook niet gekund. De deur was helemaal vol, van boven tot onder.

‘Dag tomaten, en komkommers, dag binnenplaats.’

‘Dag Madiba!’ Het was Ahmed die hem bij zijn Thembu-naam noemde. Iets wat hij alleen bij hele speciale gelegenheden deed. Hij omhelsde zijn vriend stevig en deed zijn uiterste best om blij te lijken. Zelf hoorde hij niet bij de ‘gelukkigen’ die het eiland gingen verlaten. Waarom hij niet en de anderen wel? Waarom werden zij, die elkaar al zo lang kenden, uit elkaar gehaald?

‘Wij zullen elkaar weer zien, makker. Houd je taai!’

Heel graag was Nelson nog even naar de andere blokken gelopen. En naar de groeve, en het strand. Hij wilde nog afscheid nemen van de blokken witte kalksteen, van de zeerobben en de rotskust. Maar er was kennelijk haast. De vier mannen werden naar de veerboot gebracht en naar Kaapstad gevaren.

‘Dag Robbeneiland,’ zei Nelson tegen de wegglijdende kust. ‘Zal ik hier ooit terugkomen?’

De schemering viel in, en het eiland met alle herinneringen, werd opgenomen in de duisternis van de vallende avond. De mannen wisten niet of ze blij of verdrietig moesten zijn. Ze spraken geen woord met elkaar. Ieder had genoeg aan zijn eigen gedachten.

Onwillekeurig moest Nelson terugdenken aan de tocht die hij ooit met zijn moeder maakte: van Qunu, waar hij zijn kinderjaren doorbracht, naar Mqekezweni, waar hij voortaan zou wonen. Ook die tocht hadden zij zwijgend gemaakt, verdrietig, en tegelijkertijd vol verwachting.

Bonk. Klots. Een schok, een schurend geluid, mannenstemmen: ‘Pak an die touw!’

Ze waren aan land.